

Висновки. Отже, у загальному розумінні, конкурентоспроможність продукції – це властивість продукції, яка відображає можливість її успішного продажу на визначеному ринку за певний період часу. Її визначення є необхідним для ефективної діяльності та прибутковості підприємств. Рівень конкурентоспроможності продукції визначається різницею між аналогічною продукцією конкурентів за ступенем відповідності визначеної суспільної потреби та витратами на її задоволення.

Література

1. Блонська В.І. Підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства як основний фактор ефективності його діяльності / В.І. Блонська // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.1. – С. 173-177.
2. Гордия Т.А. Економічна та фінансова діагностика : навч. посібн. / Т.А. Гордия, І.П. Мойсеєнко. – Львів : Вид-во "Магнолія 2006", 2008. – 282 с.
3. Долинская М.Г. Маркетинг и конкурентоспособность промышленной продукции / М.Г. Долинская, И.А. Соловьев. – М. : Изд-во стандартов, 2008. – 128 с.
4. Економіка виробничого підприємництва : навч. посібн. / І.О. Будішева, Г.С. Домарадзька, Й.М. Петрович та ін. / за заг. ред. Й.М. Петровича. – К. : Вид-во "Знання", 2001. – 400 с.
5. Зайцев Н.Л. Экономика промышленного предприятия : учебник [для студ. ВУЗов] / Н.Л. Зайцев. – М. : Изд-во "ИНФРА-М", 2001. – 355 с.
6. Сіваченко І.Ю. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації) : навч. посібн. / за ред. І.Ю. Сіваченка. – К., 2009. – С. 12-14.
7. Статистичний щорічник України 2009 / за ред. О.Г. Осауленка. Видання Державного комітету статистики України, 2010. – 567 с.
8. Статистичний щорічник України 2010 / за ред. О.Г. Осауленка. Видання Державного комітету статистики України, 2011. – 567 с.
9. Чайникова Л.Н. Методологические и практические аспекты оценки конкурентоспособности региона / Л.Н. Чайникова. – Тамбов : Изд-во ТГТУ, 2008. – 148 с. [Электронный ресурс]. – Доступный з http://www.uk.wikipedia.org/wiki/Конкуренто-спроможність_країн.
10. Шнипко О.С. Конкурентоспроможність України в умовах глобалізації / О.С. Шнипко; Ін-т економ. та прогноз. – К. : Вид-во "Експерт", 2009. – 456 с.
11. Hanouz M. Assessing competitiveness of nations: the global competitiveness index / M. Hanouz, T. Geiger // The Ukraine competitiveness report 2008. – Geneva : WEF, 2008. – 266 p.
12. [Электронный ресурс]. – Доступный з <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Блонская В.И., Горлай Я.Б. Проблемы определения конкурентоспособности продукции в современных условиях хозяйствования

Раскрыта сущность понятия конкурентоспособность, рассмотрены различные взгляды относительно понятия конкурентоспособности, освещена проблема определения конкурентоспособности продукции, поэтому правильно выбранное направление анализа конкурентоспособности позволит обеспечить эффективное развитие предприятия и повышение его конкурентоспособности.

Ключевые слова: конкурентоспособность продукции, покупатель, продавец, продукция, объем реализации, рентабельность.

Blonska V.I., Horlay Ya.B. Problem definition competitiveness in the counterparty economy

Understanding outlined competitiveness consider different views regarding the nature concept of competitiveness of products, consider different views on the concept competitiveness of products, highlights the problem of determining the competitiveness of products, so select the correct direction of the analysis of competitiveness will ensure effective development of enterprises and improve its competitiveness.

Keywords: competitiveness, buyers, sellers, products, sales, profitability.

УДК 332.122:338.43 Ст. наук. співроб. Ф.А. Важинський, канд. екон. наук – ІРД НАН України; доц. П.П. Гаврилко, канд. екон. наук – УНЦ КНТЕУ

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Визначено складові стратегії розвитку сільських територій. Розглянуто можливі підходи щодо вдосконалення управління сільськими територіями в Україні. Місцеві партнерства, створені за територіальним принципом, є ключовими елементами політики розвитку сільських територій.

Ключові слова: сільські території, стратегія, місцеві партнерства, кадри, розвиток потенціалу, місцева влада, інформаційна мережа.

Вступ. В умовах розвитку ринкової економіки в Україні основним напрямком аграрних реформ має стати курс на підвищення їх соціальної спрямованості, послідовну переорієнтацію сільської економіки на задоволення потреб населення. Без якісних змін у продуктивних силах і виробничих відносинах забезпечення належного рівня життя є неможливим.

Проблеми соціально-економічного розвитку сільських територій досліджено в наукових працях таких відомих вчених, як Л. Богуш, П. Гайдуцький, Т. Заяць, Б. Панасюк, В. Пила, І. Прокопа, П. Саблук, О. Черевко, А. Юзефович та ін.

Однак, недостатньо дослідженими залишаються інституційні засади забезпечення розвитку сільських регіонів. Недостатньо уваги приділено обґрунтуванню концептуальних засад державної політики сільського розвитку, адекватних багатофункціональній природі сільських територій.

Виклад основного матеріалу. Оскільки Україна характеризується дуже неоднорідною сільською місцевістю, політичні заходи, спрямовані на стимулювання економічного розвитку села та створення нових робочих місць, мають враховувати потреби окремих регіонів. Тому поряд із заходами, спрямованими на розвиток сільської інфраструктури та агрополітичними заходами, необхідно реалізувати програми, які підтримують групи місцевих ініціатив під час розроблення та здійснення самостійно розроблених внутрішніх стратегій розвитку.

У забезпеченні розвитку сільських територій місцеві партнерства, створені за територіальним принципом, відіграють важливу роль. Завдяки таким партнерствам, місцеве населення бере участь у визначенні найважливіших завдань і пошуках їх рішень. Розроблення стратегій місцевого розвитку за участю зацікавлених сторін, що представляють село (підприємців, фермерів, сільських підприємств, органів місцевого самоврядування), має величезне значення для адаптації до змін на селі.

Місцеві групи ініціатив представляють собою партнерства, до складу яких входять підприємці, представники державних відомств і органів місцевого самоврядування, а також лідери місцевих співтовариств. Ці партнерства можуть розробляти бізнес-плани та надавати фінансову підтримку бізнес-проектам у таких сферах, як сільський туризм, розвиток малих і середніх підприємств, освоєння природних ресурсів. Жителі сільських територій мають вирішувати проблеми шляхом використання наявних потенціалів із залучен-

ням місцевих і регіональних політичних структур. Для досягнення синергетичного ефекту в конкретному регіоні групи місцевої ініціативи мають співпрацювати із представниками місцевих адміністративних органів та місцевих підприємств, а також членами місцевих спілок [3].

Важливим є розроблення стратегій розвитку сільських територій, які орієнтуються на сильні позиції кожної конкретної території. Серед головних завдань цієї стратегії мають бути підвищення якості життя на сільських територіях; використання нових технологій для підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг регіону; підвищення цінності місцевої продукції шляхом полегшення (насамперед малим підприємцям) доступу до ринку; підвищення цінності природного та культурного потенціалу (рис.).

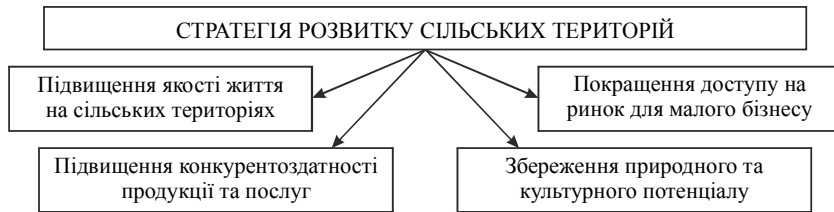

Рис. Складові стратегії розвитку сільських територій

Одним із напрямків стратегії розвитку сільських територій може бути посилення ініціатив місцевих підприємців, яким будуть допомагати місцеві партнерства та держава. В основі реалізації принципу місцевих партнерств лежить програма підготовки кадрів і розвитку потенціалу, внаслідок якої створюється Місцева рада зі здійснення дій, що може ініціювати процес сільського розвитку у своїй місцевості й управляти цим процесом.

У сільській місцевості України, де переважна більшість населення залежить від сільського господарства, реалізація стратегії розвитку на основі місцевих ініціатив надає змогу створювати додаткові основи господарської діяльності (наприклад розвиток сільського туризму, екологічного виробництва та збуту сільськогосподарської продукції, створення нових навчальних закладів та покращення соціальної і культурної інфраструктури [3]).

Діяльність громадських ініціатив значно розшириться у зв'язку зі скороченням державного фінансування соціального забезпечення, культури, освіти, охорони здоров'я. Однак громадський сектор не має достатньо ресурсів для того, щоб нести фінансовий тягар, тому місцева влада має надавати їм фінансову чи матеріальну допомогу із бюджетних коштів.

Важливе значення має формування більш надійних зв'язків між розробниками політики на державному рівні та тими, хто безпосередньо виконує практичну роботу на місцях, зокрема – органами місцевого самоврядування, підприємствами, сільськими жителями. Важливо налагодити співпрацю та координацію між учасниками процесу на державному, регіональному та місцевому рівнях [1]. У таких умовах стратегія розвитку сільських територій стане результатом відкритого процесу консультацій, а не ініціативою, яка "спускається зверху". До розроблення такої ефективної стратегії мають залучатися всі зацікавлені сторони (державні, регіональні, місцеві органи влади,

суспільство, представники бізнесу). Для цього потрібно представити учасникам процесу інформацію про місцеві потреби, а також сприяти тому, щоб вектор взаємодії був спрямований не лише "зверху вниз", але і по горизонталі і "знизу вгору". Стратегія територіального розвитку зможе забезпечити зростання економічного та соціального сектору лише за умови скоординованих дій влади, представників бізнесу та суспільства.

До можливих підходів щодо удосконалення управління сільськими територіями в Україні можна віднести заохочення координованих програм між районами та сільськими населеними пунктами (поради щодо туризму, диверсифікації, працевлаштування молоді тощо); реформа самоуправління, яка передбачатиме створення принципу підзвітності місцевої влади сільському населенню та буде коригуватися зі врахуванням особливостей регіону, бюджетних ресурсів місцевої влади тощо; створення фондів сільського розвитку за участі держаних і приватних ресурсів; створення доступної та зрозумілої муніципальної статистики, яка дає змогу створювати рейтинг сільських населених пунктів; розроблення спеціалізованих програм для навчання практичному самоуправлінню; консультаційний супровід.

Важливим інструментом, який може форсувати розвиток сільських територій, є створення інформаційної мережі для сільських органів місцевого самоуправління, залучення населення в процесі прийняття рішень та стимулювання діалогу між місцевою владою, населенням та бізнесом.

Під час розроблення стратегій розвитку сільських територій основне завдання полягає в тому, що потрібно концентрувати заходи щодо економічного розвитку у центрах потенційного зростання. В умовах дефіциту ресурсів для розвитку актуальною є концентрація на обмеженій кількості найбільш ефективних способів їх використання. Водночас, підтримка депресивних територій має зосереджуватися на наданні компенсаційних виплат агровиробникам у менш сприятливих територіях. При цьому екологічність виробництва має стати основним критерієм у прийнятті рішень щодо фінансування агровиробників у депресивних регіонах.

На депресивних територіях має бути фінансування ініціатив щодо перепідготовки зайнятих у сільськогосподарському виробництві. Основну увагу потрібно приділяти процесам диверсифікації у сільській місцевості, а саме розвитку малого підприємництва, вдосконаленню інфраструктури та підвищенню якості соціальних послуг [1].

Підтримка розвитку сільського туризму дасть реальні підстави для диверсифікації видів підприємницької діяльності у селах і створення нових робочих місць. Сільський туризм сприятиме покращенню рівня життя мешканців конкретної місцевості, стимулюючи їх удосконалювати місцеву інфраструктуру і підтримувати довкілля. Розвиток сільського туризму, як і розвиток будь-якого виду підприємницької діяльності, може стати додатковим прибутком у бюджетах обласного та місцевого рівня і може бути використаний для потреб громадськості. Розвиток сільського зеленого туризму стає однією з дієвих моделей для згуртування громади, яка може використовуватись для вирішення інших проблем сільської місцевості [5]. Прикладами можуть бути західні області України.

Однак досі залишаються невирішеними питання із впровадження системи підготовки профільних фахівців, навчання і перекваліфікації сільських господарів, незайнятого сільського населення. В Україні зараз маємо значну кількість операторів сільського зеленого туризму (переважно в західній та південній частині), які працюють, не маючи спеціальних навичок.

Висновки. Потрібно підвищити довіру до партнерств між державними, підприємницькими та суспільними структурами із використанням моделей "знизу доверху". Оскільки Україна характеризується дуже неоднорідною сільською місцевістю, політичні заходи, спрямовані на стимулювання економічного розвитку сільських територій та створення нових робочих місць, мають безпосередньо враховувати потреби окремих регіонів. Місцеві партнерства, створені за територіальним принципом, відіграють винятково важливу роль у забезпеченні розвитку сільських територій. Завдяки таким партнерствам, місцеве населення бере участь у визначенні найважливіших завдань і пошуках їх рішень.

Література

1. Богословский В.Н. Малые формы предпринимательства – основа экономики сельских территорий / В.Н. Богословский // Российские деревни открыты для бизнеса: малые формы предпринимательства – основа экономики сельских территорий: материалы круглого стола (М., 5 февраля 2007 г.) / Всемирный банк. [Электронный ресурс]. – Доступный з http://www.siteresources.worldbank.org/INTRUSSIANFEDERATION/Resources/bogo_rus.pdf.
2. Булавко О.Г. Соціально-економічний розвиток сільських територій / О.Г. Булавко, Н.І. Дишлок, В.П. Рябоконт // Агрпромісловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: інформаційно-аналітичний зб. / за ред. П.Т. Саблука та ін. – К. : Вид-во ІАЕ, 1999. – Вип. 3. – С. 59-69.
3. Грамцов А. Развитие сельских регионов в Польше: Местная инициатива "Leader+" – Дополнительный элемент традиционных агрополитических мероприятий? : зб. ІАМО Annual 2006 / А. Грамцов, П. Кросняк. – Халле (Німеччина) : Изд-во ІАМО, 2006. – С. 15-23.
4. Панасюк Б.Я. Шлях до відродження села // Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій : матер. сьомих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників / Б.Я. Панасюк. – К., 2005. – С. 211-217.
5. Програма розвитку сільського зеленого туризму. Фонд Євразія // Український регіональний вісник. – 2003. – № 42. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ugt.org.ua/data/articlesview/index.php?id=92b883726cfcf5c2de7e3e38f08bbdf>.

Важинский Ф.А., Гаврилко П.П. Основные направления обеспечения развития сельских территорий

Определены составные стратегии развития сельских территорий. Рассмотрены возможные подходы относительно усовершенствования управления сельскими территориями в Украине. Местные партнерства, созданные по территориальному принципу, являются ключевыми элементами политики развития сельских территорий.

Ключевые слова: сельские территории, стратегия, местные партнерства, кадры, развитие потенциала, местная власть, информационная сеть.

Vazhynskiy F.A., Gavrylko P.P. Basic directions of providing of development of rural territories

In the article component strategies of development of rural territories are certain. Possible approaches in relation to the improvement of management rural territories in Ukraine are considered. Local partnerships, created on territorial principle, are the key elements of policy of development of rural territories.

Keywords: rural territories, strategy, local partnerships, shots, development of potential, local-authority, informative network.

УДК 336.7

*Проф. С.В. Васильчак, д-р екон. наук;
магістрант М.Ф. Вінтоняк – Львівський ДУВС*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Проаналізовано теоретичні дослідження проблем економічної безпеки держави, регіону і банків та глибокого аналізу негативів, що є чинниками небезпеки для банківської діяльності в економічній сфері, обґрунтовано комплексний підхід до зміцнення безпеки банківської діяльності, як модель послідовних дій з моменту визначення її сутності та видів до моменту розроблення комплексу заходів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Ключові слова: інформація, комерційна діяльність, банк, фінансово-економічна безпека, інформаційне забезпечення, аналітична робота.

Актуальність теми. Стабільне функціонування, зростання економічного потенціалу будь-якого підприємства в умовах ринкових відносин багато в чому залежить від наявності надійної системи економічної безпеки. Це цілком стосується і банківської діяльності. Понад це, банки мають безпосередні чисельні зв'язки та взаємодіють з виробниками-постачальниками товарів, посередниками, споживачами, галузями і підприємствами, що надають різні послуги для оснащення і належної організації процесу банківської діяльності. А звідси, банки є найбільш вразливою галуззю з боку зовнішнього середовища. Крім того, специфіка банківської діяльності, необхідність постійного забезпечення комфортного обслуговування клієнтів, урахування сукупності факторів, що впливають на якісне виконання поставлених завдань, свідчать про об'єктивну можливість виникнення внутрішніх проблем, які необхідно оперативно вирішувати або своєчасно передбачати і запобігати їх появі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові аспекти економічної безпеки держави та банківської системи, як складової національної безпеки досліджені в наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Серед них – Г. Андрощук, П.Я. Пригунов, О.І. Захаров, М.І. Зубок, О. Архипов, О. Барановський, Н. Болва, Н. Власова, В. Геєць, О. Грунін, Г. Дарнопих, В. Захарченко, Є. Іванов, В. Картавцев, О. Новікова, Г. Пастернак-Таранушенко, Л. Омелянович, В. Сенчагов, Н. Сергієнко та ін. Із зарубіжних учених, погляди яких вивчали в процесі дослідження, потрібно відзначити В. Ойкена, І. Шумпєрта, Я. Корнаї.

Метою дослідження є виявлення особливостей інформаційного забезпечення безпеки діяльності банків, проблем сучасного стану їх безпеки та обґрунтування шляхів удосконалення системи убезпечення інформаційної діяльності банківських установ.

Однією з головних особливостей сьогодення є перехід від індустріального суспільства до інформаційного, в якому головним ресурсом поряд з капіталом є інформація. Виробництво та обіг інформації стає однією з головних ланок розвитку економіки. На відміну від недалекого минулого, коли конкурентоспроможність підприємства, банку визначались їх здатністю виробляти якісну продукцію чи послуги й грамотно подати їх на ринок, сьогодні їх роль і місце на ринку значною мірою визначаються вмінням захищати свою ділову, комерційну, технологічну інформацію, вести ефективну роботу з вироб-